

Sygn. akt II UK 160/15

POSTANOWIENIE

Dnia 19 listopada 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Staryk

w sprawie z wniosku M. L. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych
Oddziałowi w Opolu

o prawo do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 19 listopada 2015 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu
z dnia 16 września 2014 r., sygn. akt III AUa 574/14,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od wnioskodawcy na rzecz pozwanego kwotę 135
(sto trzydzieści pięć) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa
procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 16 września 2014 r. Sąd Apelacyjny we Wrocławiu – w sprawie z wniosku M. L. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Opolu o prawo do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach – oddalił apelację wnioskodawcy od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Opolu z dnia 28 stycznia 2014 r., oddalającego odwołanie M. L. od decyzji organu rentowego z dnia 21 sierpnia 2013 r., odmawiającej przyznania wnioskodawcy prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach.

Powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego wnioskodawca zaskarżył skargą

kasacyjną; skargę oparto na obydwu podstawach kasacyjnych określonych w art. 398³ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁴ § 2 k.p.c.) wskazano na przyczynę przyjęcia skargi do rozpoznania określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Uzasadniając oczywistą zasadność skargi kasacyjnej – jej autorka – wskazała, iż: „Nie ulega wątpliwości, że Sąd Apelacyjny oddalając apelację wnioskodawcy, naruszył bezwzględnie obowiązujące normy prawa materialnego, a to art. 184 ust. 1 w zw. z art. 32 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227), zwanej dalej ustawą emerytalną oraz § 1 ust. 1 i § 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43); pkt 12, działu XIV, wykazu A załącznika do rozporządzenia, oraz prawa procesowego, tj. art. 233 § 1 k.p.c. i art. 382 k.p.c., czego dowodzą wykazane w sprawie zarzuty niniejszej skargi. Przede wszystkim zebrany w sprawie, w świetle wyjaśnień wnioskodawcy odebranych na etapie postępowania apelacyjnego, materiał dowodowy jest niepełny, co uzasadnia postawienie zarzutu o nierozpoznanie przez Sąd drugiej instancji istoty sprawy. W takim stanie rzeczy Sąd Apelacyjny powinien był przeprowadzić wnioskowane przez wnioskodawcę dowody. Ich pominięcie doprowadziło do tego, że wydając orzeczenie Sąd oparł się jedynie na dowodach zgromadzonych w aktach osobowych, co skutkowało nie rozpoznanie istoty sprawy. Ponadto Sąd drugiej instancji błędnie *a priori* przyjął, iż wnioskodawca w spornym okresie nie mógł uczestniczyć w procesie spawania, ponieważ nie był zatrudniony na stanowisku spawacza oraz nie miał formalnie potwierdzonych uprawnień spawacza, wbrew zebranym w sprawie materiałowi dowodowemu, w tym zeznaniom świadków. Tym samym Sąd Apelacyjny nie przyjął, iż w spornym okresie wnioskodawca wykonywał „prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym, atomowodorowym” i tym samym nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach”.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwany organ rentowy wniósł o wydanie postanowienia o odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania; z ostrożności procesowej w wypadku przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania – o

jej oddalenie oraz zasądzenie od wnioskodawcy na rzecz organu rentowego kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna wnioskodawcy nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony w ten sposób, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.). Nie można jednak uznać, że skarżący wykazał istnienie przesłanki przyjęcia skargi do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Wykazanie podnoszonej w skardze oczywistej zasadności skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) – jako przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania – wymagałoby przedstawienia tego, w czym wyraża się „oczywista zasadność” skargi oraz argumentacji wykazującej, że rzeczywiście skarga jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06 LEX nr 198531, z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035, z dnia 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289, z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205, z dnia 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z dnia 5 września 2008 r., I CZ 64/08). Podczas, gdy dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla

przyjęcia skargi do rozpoznania – z uwagi na jej oczywistą zasadność w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. – niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawnej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły, czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274; z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616; z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z dnia 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364; z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134). W judykaturze podkreśla się, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743; z dnia 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 października 2013 r., III SK 11/13 – Lex nr 1380967).

Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełnia powyższych wymogów; nie wykazuje, aby w sprawie występował stan „oczywistej zasadności” skargi kasacyjnej w rozumieniu przepisu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Brakuje odpowiedniego wyводу – uwzględniającego stanowisko zaskarżonego rozpatrywaną skargą kasacyjną wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu – zawierającego argumentację, którą autorka skargi wykazałaby walor oczywistej zasadności jej skargi kasacyjnej w rozumieniu przepisu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

O oczywistej zasadności skargi nie przekonuje gołosłowne, niesprecyzowane bliżej twierdzenie autorki skargi o naruszeniu „bezwzględnie obowiązujących norm prawa materialnego...” czy zarzut nierozpoznania przez Sąd

drugiej instancji istoty sprawy. Powyżej przedstawione twierdzenia – poza swoją ogólnikowością – przede wszystkim nie uwzględniają stanowiska zaskarżonego rozpatrywaną skargą kasacyjną wyroku Sądu drugiej instancji.

Kwestią sporną w sprawie było to, czy wnioskodawca posiada co najmniej 15-letni staż pracy w warunkach szczególnych lub szczególnym charakterze. Organ rentowy, uznając za udowodnione 4 lata, 3 miesiące i 17 dni takiego stażu, nie zaliczył do pracy w warunkach szczególnych zatrudnienia wnioskodawcy od 6 maja 1975 r. do 28 lutego 1993 r. w „N.” Spółce z o.o. w N.. W celu oceny spornej w sprawie kwestii Sąd pierwszej instancji prowadził szerokie postępowanie dowodowe, dokonując ustaleń na podstawie między innymi akt osobowych wnioskodawcy oraz częściowo na podstawie zeznań świadków oraz wyjaśnień samego wnioskodawcy.

Sąd drugiej instancji – dzieląc podstawę faktyczną oraz podstawę prawną wyroku Sądu pierwszej instancji – stwierdził, że Sąd Okręgowy przeprowadził bardzo drobiazgowo i wnikliwe postępowanie dowodowe oraz przeanalizował wszystkie dostępne dokumenty dotyczące zatrudnienia wnioskodawcy i zajmowanych przez niego stanowisk pracy, przesłuchał też wnioskodawcę i zgłoszonych przez niego świadków, mających potwierdzić, że przez cały sporny okres zatrudnienia w „N.” Sp. z o.o. pracował w warunkach szczególnych. Według Sądu drugiej instancji – wbrew twierdzeniom skarżącego – brak jest podstaw do przyjęcia, że w spornym okresie wnioskodawca rzeczywiście wykonywał pracę w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na jego stanowisku pracy. W sprawie ustalono, że w spornym okresie wnioskodawca pracował m.in. jako blacharz – od 6 maja 1975 r.; w 1981 r., wnioskodawca, w związku ze swoim stanem zdrowia, został przeniesiony do lżejszej pracy przy porządkowaniu hali, a po powrocie do zdrowia powierzono mu obowiązki blacharza – brygadzysty, które to warunki wypowiedziano z dniem 18 listopada 1986 r. Od 1 marca 1987 r. wnioskodawca został zatrudniony na stanowisku blacharza samochodowego, a z dniem 1 kwietnia 1988 r. powierzono mu obowiązki ślusarza konstrukcyjnego. Dopiero od 1 marca 1993 r. wnioskodawca pracował na stanowisku blacharza samochodowego-zgrzewacza (na stanowisku pracy uznanym przez organ rentowy jako praca w warunkach szczególnych).

Według Sądu drugiej instancji istotne jest – co przyznał sam wnioskodawca – że nie posiadał on odpowiednich uprawnień do wykonywania obowiązków spawacza, a trudno sobie wyobrazić, aby zakład pracy, wbrew wszelkim przepisom i zasadom bezpieczeństwa i higieny pracy dopuścił w takich warunkach pracownika do pracy w procesie spawania. Także z zeznań słuchanych w sprawie świadków nie wynika, aby wnioskodawca stale i w pełnym wymiarze czasu pracy zajmował się spawaniem. W konsekwencji Sąd drugiej instancji stwierdził, że Sąd Okręgowy prawidłowo uznał, że wnioskodawca nie wykazał 15 lat pracy w warunkach szczególnych, nie spełnia zatem przesłanek do przyznania mu prawa do wcześniejszej emerytury.

Podkreślić trzeba, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie (art. 398⁴ § 2 k.p.c.) podlegają rozpoznaniu na etapie „przedsądu”, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być więc przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione. Sąd Najwyższy w ramach „przedsądu” bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie (postanowienie Sądu Najwyższego z 16 maja 2008 r., I UK 16/08, LexPolonica nr 3058328).

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c. (pkt 1 niniejszego postanowienia). Rozstrzygnięcie zawarte w pkt 2 ma swoją podstawę w art. 98 § 1 k.p.c. w związku z § 11 ust. 2 w związku z § 12 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. z 2013 r., poz. 490).